

Opis systemu kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Żmigrodzie

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do struktury organizacyjnej, zakresu działalności, wielkości i profilu ryzyka w banku.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA SYSTEMU

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony):

- 1) pierwsza linia obrony - operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank;
- 2) druga linia obrony - zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie; działalność komórki zgodności, a także innych komórek drugiej linii obrony, np. komórek w pionie Prezesa Zarządu odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem, zarządzanie bezpieczeństwem, itp.;
- 3) trzecia linia obrony - audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Działanie pierwszego poziomu (linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:

- 1) stosowanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych,
- 2) dokonywanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) w ramach obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków – niezależnego monitorowania poziomu (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.

Działanie drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:

- 1) stosowanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych,
- 2) dokonywanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez:
 - monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi),
 - lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu),

Na trzeci poziom (linię obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego realizowanego przez SSOZ BPS.

W procesie kontroli wewnętrznej uczestniczy:

- 1) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz monitoruje jego skuteczność;
- 2) Komitet Audytu, który monitoruje skuteczność systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz ocenia przynajmniej raz w roku system kontroli wewnętrznej;
- 3) Zarząd Banku, który odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/ komórkach/ stanowiskach organizacyjnych funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, oraz zapewnia niezależność komórek oraz środki finansowe.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej wyodrębnia się:

- 1) funkcję kontroli,
- 2) Komórkę Zgodności,
- 3) Komórkę ds. kontroli wewnętrznej

Funkcja kontroli - ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji tj. stosowanie mechanizmów kontrolnych, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, raportowanie w ramach funkcji kontroli odpowiednio do powierzonych danym stanowiskom, grupom ludzi lub jednostkom organizacyjnym zadań.

Komórka Zgodności – ma za zadanie zapewnianie zgodności, w tym identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie, a także dokonywanie monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących zapewnienia zgodności - działanie komórki regulowane jest w odpowiednim regulaminie zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą.

Kontrola wewnętrzna - Bank Spółdzielczy zleca, a Bank BPS zobowiązuje się do wykonywania czynności doradczych w Banku Spółdzielczym, w zakresie ustalonym przez Zarząd Banku Spółdzielczego w zleceniu obejmującym obszary, procesy lub zagadnienia

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej to zbiór zasad, procedur, mechanizmów i czynności kontrolnych, wkomponowany w sposób trwały i spójny w system zarządzania ryzykiem, powiązany z celami strategicznymi, wspomagający realizację celów biznesowych oraz umożliwiający sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku, które opracowane są w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Na funkcję kontroli składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli

CELE SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Celem systemu kontroli wewnętrznej Banku jest wspomaganie zarządzania Bankiem, realizacja wyznaczonych celów, w tym usprawnianie realizacji zadań Banku oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania, przyczyniające się w szczególności do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

STOSOWANE MECHANIZMY KONTROLNE

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące w Banku procesy, czynności oraz w codzienną działalność operacyjną Banku. Mechanizmy kontrolne to, wyróżnione w ramach funkcji kontroli, wszelkie działania lub rozwiązania wykonywane i stosowane w ramach trzech linii obrony, w tym zwłaszcza w ramach pierwszej linii obrony.

Mają one za zadanie zapewnienie osiągnięcia celów ogólnych lub szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej. Mechanizmy kontrolne przyjęte na poziomie wszystkich linii obrony mają zapobiegać nieprawidłowości (rola prewencyjna), wykrywać nieprawidłowości (rola detekcyjna) oraz korygować nieprawidłowości (rola korekcyjna).

Stosowane w Banku mechanizmy kontrolne są:

- 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne, najczęściej wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania);
- 2) półautomatyczne;
- 3) manualne.

Przykładowe mechanizmy kontrolne stosowane w Banku to:

- 1) procedury;
- 2) podział obowiązków;
- 3) autoryzację, w szczególności autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych;
- 4) kontrolę dostępu;
- 5) kontrolę fizyczną;
- 6) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym;
- 7) inwentaryzację;
- 8) dokumentowanie odstępstw;
- 9) wskaźniki wydajności;
- 10) szkolenia,
- 11) samokontrola,
- 12) zabezpieczenia prawne - możliwość złożenia pozwu w wyniku naruszenia umowy przez dostawcę lub kontrahenta lub nałożenia kar umownych;
- 13) ubezpieczenia - obowiązkowe lub niezbędne dla bezpiecznego i niezakłóconego prowadzenia działalności banku.

Jednym z mechanizmów kontrolnych jest ich niezależne monitorowanie. Im bardziej kluczowy jest dany mechanizm kontrolny w procesie uznanym za istotny, tym częściej i skuteczniej (na większej próbie) jest przedmiotem monitorowania pionowego.

W odniesieniu do procesów istotnych dokonywany jest wybór kluczowych mechanizmów kontrolnych, czyli takich które mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia danego celu ogólnego lub szczegółowego systemu kontroli wewnętrznej w danym procesie. Nieprzestrzeganie tych

mechanizmów może spowodować zaistnienie nieakceptowanego przez Bank ryzyka, związanego z nieosiągnięciem celu.

RAPORTOWANIE

Zarząd otrzymuje informację o wynikach testowania pionowego i poziomego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych w okresach półrocznych, Rada Nadzorcza w okresach półrocznych z uwzględnieniem m.in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.

OCENA ADEKWATNOŚCI I SKUTECZNOŚCI SYSTEMU

Rada Nadzorcza dokonuje corocznie niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz audytu wewnętrznego na podstawie:

- 1) opinii Komitetu audytu;
- 2) informacji Zarządu;
- 3) okresowych raportów Komórki Zgodności;
- 4) informacji o spełnianiu kryteriów oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli sporządzanej przez Komórkę Zgodności;
- 5) istotnych, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacji uzyskanych od podmiotów zależnych;
- 6) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta;
- 7) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje;
- 8) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinii dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.

Rada Nadzorcza może rozpatrywać propozycje zmian w zakresie systemu kontroli wewnętrznej przedstawionych przez Zarząd.

Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wydawana jest przez Radę Nadzorczą zgodnie z kryteriami zawartymi w „Regulaminie kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Żmigrodzie”.

W trakcie dokonywania oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustalono, że:

- 1) w obszarze kontroli wewnętrznej nie stwierdzono nieprawidłowości o charakterze znaczącym i krytycznym;
- 2) wszystkie zalecenia wydane przy ocenie nadzorczej (KNF) oraz przez kontrole wewnętrzne są w trakcie realizacji lub zrealizowane zgodnie z harmonogramem;
- 3) sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Banku;
- 4) ryzyko braku zgodności utrzymywało się na niskim i akceptowanym przez Bank poziomie.

W ocenie Rady Nadzorczej obowiązujący w Banku Spółdzielczym w 2024 r. system kontroli wewnętrznej był skuteczny i adekwatny do skali prowadzonej działalności Banku oraz profilu ryzyka.